

Ontwikkelingen in beroepsopleidingen op het gebied van geweld in relaties.

Congres signaleren, handelen en samenwerken
Hilversum, 8 oktober 2008

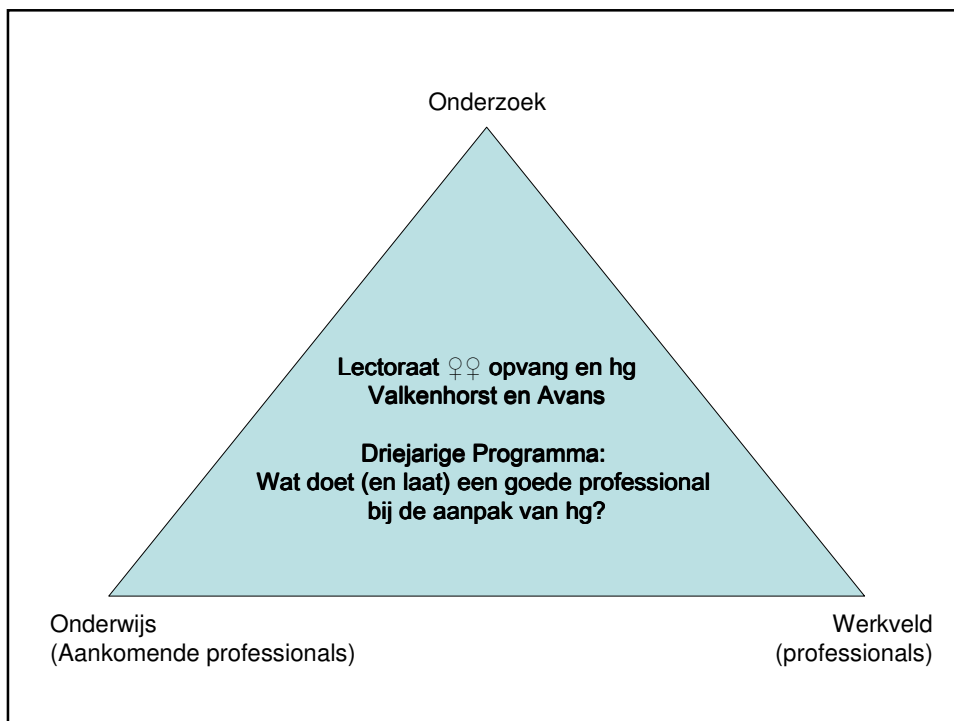
© Sietske Dijkstra, www.sietske-dijkstra.nl
Bureau Dijkstra/ lector vrouwenopvang en huiselijk geweld
www.avans.nl

Opbouw

- Uitgangspunten
- Geweld is veelvorming: casussen
- Sleutelfiguren beroepsopleidingen
- HG (duurzaam) in beroepsopleidingen
 - Verantwoordelijkheid
 - Professionals in context
- Conclusies en aanbevelingen

Uitgangspunten: dubbele blik

- Lezing ontwikkeld in samenspraak met Movisie en NJI: **beroepscompetenties en curriculumontwikkeling**
- Eigen bureau sinds 1998: veel ervaring opgedaan met scholing van professionals bij geweld, hun organisaties en belemmeringen.
- Als lector vrouwenopvang en huiselijk geweld bij hogeschool Avans vooral gericht op 'social studies'

Aandacht voor (de aanpak van) hg in lectoraat

Lector en kenniskring als vliegwiel

- In het onderwijs
- In beroepspraktijk
- In praktijkgericht onderzoek

Geweld in relaties:veelvormig

- Kindermishandeling
 - Mishandeling en verwaarlozing
- Partnergeweld in homo en heterorelaties
 - Fysiek, seksueel, psychisch
- Eergerelateerd geweld

Casus 1

Anonieme zorgmelding AMK

- Het gezin bestaat uit vader, moeder en een dochter van zes jaar. Moeder verdient het inkomen en doet het huishouden; vader zorgt amper voor het kind. De man slaat zijn vrouw. Het meisje is op school vaak slaperig, ze ziet er onverzorgd uit, eet weinig, maakt een nerveuze indruk en is soms agressief naar andere kinderen.

Casus 2

SpoedEisendeHulp

- Op vrijdagavond komt een vrouw in lichte paniek binnen met een klein kind. Een vierjarig jongetje met een bruin masker op en zwarte en witte vegen rond zijn ogen, bloedt naast zijn oog en in de buurt van zijn slaap. De vrouw vertelt aan twee verpleegkundigen en een arts dat het kind op een schoolfeest is gevallen toen het een tafel over zich heen kreeg. Later is er ook een man bij.

Casus 3

Heterdaadje

- De politie komt 's avonds om 21 uur ter plaatse bij een ruzie tussen man en vrouw in de veertig, met twee pubers. In de kamer is het een behoorlijke ravage, de vrouw zit huilend op de bank. De man wil dat de politie vertrekt. De dochter troost moeder, haar broer is bij een vriend in de buurt. Dit is de eerste melding bij de politie. Wel heeft de dochter een paar maanden geleden schoolmaatschappelijk werk al verteld van de hevige ruzies thuis.

Wie zijn betrokken?

Professionals

- artsen, verpleegkundigen, maatschappelijk werkers, sociaal pedagogisch hulpverleners, medewerkers jeugdzorg, leerkrachten, schoolmaatschappelijk werk, politie
- gedragsdeskundigen, verloskundigen, fysiotherapeuten
- MBO en HBO
 - docenten, studenten, werkveld
 - draagvlak management, onderwijscommissie
- Beroepsverenigingen (adviesraden)
- Landelijke partners en kennisinstituten
- Werkgevers/werknemers (koepels)
- Overheid

Noodzaak en urgentie

- ***Groeiend bewustzijn***

Verankering van kennis, vaardigheden en houding van (huiselijk) geweld in beroepsprofielen en beroepsopleidingen is nodig

- ***Inschrijven in curriculum***

Kennis van (huiselijk) geweld is meestal niet structureel aanwezig in beroepsopleidingen, maar hoogstens verkrijgbaar als keuzevak (op niveau) Bron: TNO, NJI en Movisie, 2007

Competenties bij geweld

NJI, Movisie en anderen

- De kennis en vaardigheden die nodig zijn bij:
 - Beroepshouding
 - Signaleren
 - Handelen
 - Samenwerken
 - Evalueren

De beroepsopleidingen en geweld

- De aandacht voor geweld in intieme relaties heeft zicht enorm **verbreed** en **vertakt**
- Het handelen van de professional is veel meer in het **centrum** van de aandacht komen te staan
- **Vakbekwaamheid** is nodig om goed te handelen

Kennis van HG in het curriculum

Studiejaren	Basisprogramma	Keuze
1	X	IP
2	X	IP
3	X	Stage
4	X	Minor/Major Afstudeertraject Meesterproef
Masters ←-----→ Feedback werkveld		

Casus 4

Bemiddelen bij eerherstel

- Een getrouwde Turkse studente toont veel interesse in een college over eerdergerelateerd geweld: ze wil hier graag haar meesterproef over schrijven.

Gaandeweg blijkt dat ze zelf ook ervaring heeft met geweld thuis; ze maakt zich zorgen om een jongere nog thuiswonende zus die in het geheim een Nederlandse vriend heeft, nu is haar vader erachter gekomen en hij wil haar uithuwelijken...

Casus 5

College 29 september 2008

- Gastcollege over de kenmerken van en interventies bij kinderen als getuige van geweld en kinderen in de opvang aan 24 vierdejaarsstudenten die een minor Pedagogische hulpverlening volgen.

Vijf zijn aan het einde van de les diep onder de indruk; zij wisten nauwelijks iets van huiselijk geweld en de effecten daarvan op kinderen. Drie anderen weten juist veel: zij liepen stage bij de vrouwenopvang en in een orthopedagogische setting.

Mijn moeder ervoor en erna

Inschrijven hg in curriculum

- **Mogelijkheden**
- Inbrengen van casuïstiek + reflectievragen
- Gastdocenten vanuit werkveld & lectoraat
- Onderzoek inbrengen vanuit lectoraat en werkveld

- Herschrijven bestaande keuzevakken
- Ontwikkeling nieuwe keuzevakken

- Onderzoeksvaardigheden en thema hg vanaf het eerste jaar introduceren
- Specifieke begeleiding stages
- Begeleiding afstudeeronderzoeken & meesterproef

Visie op verantwoordelijkheid 1

- Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid om (aankomende) professionals goed toe te rusten
 - Beroepsverenigingen
 - Werkgevers/werknemers en koepels
 - Landelijke partners en kenniscentra
 - Beroepsopleidingen
 - Overheid
- Daarvoor is een structuur nodig om duurzame oplossingen mogelijk te maken

Visie op verantwoordelijkheid 2

- Minder pilots en projecten, meer aandacht voor langere termijn: verankering, toepassing van effectieve methoden en borgen van scholing.
- Commitment van ministers Plasterk en Rouvoet
- Bron: Interview met Sietske Dijkstra door Maurice van Lieshout, TKM, 2, jr 1, pag. 22, september, 2008

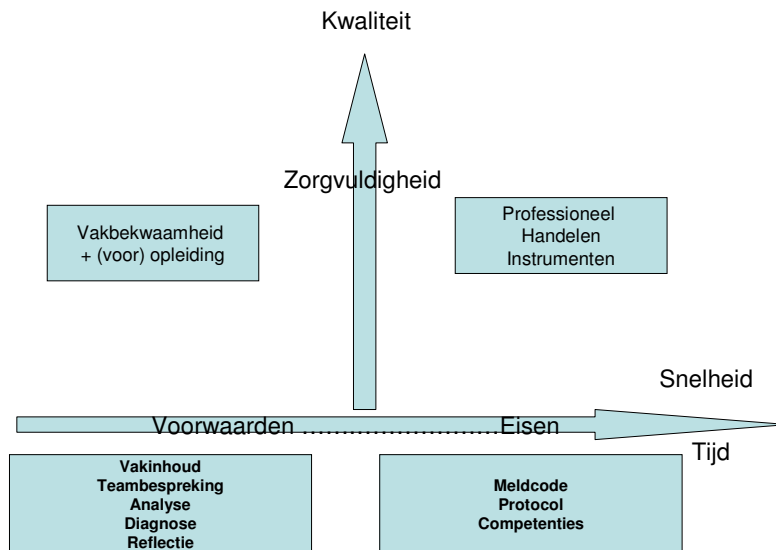
Mindmap professionals

Kerntaken en kenmerken professionals

- Doen, laten en beschouwen
- Routines opbouwen en vrijgekomen tijd steken in de verdieping van het vak

Wat doet een goede professional

Wat doet een goede professional

- Strijd om kwaliteit: eisen van zorgvuldigheid en snelheid
- Nadruk op beheersing en eisen
- Weinig aandacht voor beschouwing, analyse, verdieping vakinhoud, borging van scholing

Conclusies 1

- A. Huiselijk geweld is in de beroepsopleidingen te vaak nog een keuzevak in plaats van een basisvak; het is onvoldoende geborgd: onderwijs op dit gebied is incidenteel in plaats van structureel
- B. Beroepsprofielen en beroepscompetenties zijn behulpzaam bij borging
- C. Landelijke partners en landelijke experts zijn nodig om instellingsbelangen te overstijgen, samenwerking te bevorderen en een gezamenlijk en landelijk aanbod te doen

Conclusies 2

- **Onderwijs**
- D. Docenten hebben te weinig weet van actuele ontwikkelingen in het werkveld
- E. Docenten ontberen meestal specifieke vakinhoudelijke kennis, en hebben te weinig kennis van kernbegrippen en trajecten waardoor de overdracht van kennis in gevaar komt.
- F. Docenten hebben onvoldoende onderzoeksvaardigheden en kennis van instrumenten om studenten in dit vakgebied goed te kunnen begeleiden

Aanbevelingen 1

- 1. Het **borgen van huiselijk geweld** is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van koepelorganisaties, beroepsopleidingen, overheid, landelijke partners en docenten om dit 'in te schrijven' in het **basiscurriculum**.
- 2. Verplichte (korte) **werkveldstages voor docenten**
Reflectie op begrip van geweld, de inrichting van het onderwijs op dit punt en de begeleiding van studenten. Actief vragen om **feedback** van experts en studenten.
- 3. Meer aandacht voor **verdieping van vakinhoud**
en specifieke cursussen voor (gast)docenten en studenten: landelijke partners en overheid spelen hierbij een actieve en **hogeschooloverstijgende rol**.

Aanbevelingen 2

- 4. Meer aandacht voor (bij)scholing in **onderzoeksvaardigheden** in het onderwijs bij studenten en docenten
- 5. Meer vakinhoudelijke ondersteuning van landelijke partners, overheid en gastdocenten bij het ontwikkelen van onderwijs(modules), minoren en masters.
- 6. Begripsverheldering van kernbegrippen in het beroepsonderwijs, waaronder huiselijk geweld!

Aanbevelingen samengevat

- 1. borgen van kennis van hg en reserveren van tijd!
- 2. werkveld dichterbij de opleiding: gastdocent en werkveldstage docent
- 3. hogeschooloverstijgende verdieping van vakinhoud en ondersteuning bij ontwikkelen onderwijs
- 4. bredere inzet onderzoeksvaardigheden
- 5. permanente begripsverheldering over geweld

Literatuur

- Dijkstra, S. Huiselijk geweld in het curriculum: tussen droom en daad, lezing 8 november 2007 Movisie studiemiddag/ avond voor sociale opleidingen HBO, Utrecht. Downloaden op www.sietske-dijkstra.nl
- Dijkstra, S. Bring in the family. Huiselijk geweld, vrouwenopvang en (aankomende) professionals nader beschouwd. Thieme, Lectorale rede, Breda, 20 juni 2008. Downloaden op www.avans.nl lectoraat vrouwenopvang en huiselijk geweld.
- Movisie, NJI. Advies competenties geweld leren signaleren en (be)handelen, NJI, Movisie, OC en W, 2008.
- TNO, NJI en Movisie. Inventarisatie van aandacht voor huiselijk geweld, seksueel geweld en kindermishandeling in de beroepsopleidingen jeugd (gezondheids) zorg tot 12 jaar. Leiden, Utrecht.
- Lieshout, M. van. Over kinderen in de vrouwenopvang weten we nog veel te weinig. Interview met Sietske Dijkstra TKM, 2, jr 1, pag. 22, september, 2008.